

Javne in zasebne srednje šole ter zavodi za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami

Splošne knjižnice

Združenje splošnih knjižnic

Številka: 6133-1/2020/5

Datum: 18. 12. 2020

Zadeva: **OBVESTILO O POTEKU nacionalnega projekta »RASTEM S KNJIGO SŠ 2020« v šolskem letu 2020/2021 in PROGRAM OBISKA v splošnih knjižnicah**

Spoštovani,

pošiljamo vam informacijo o poteku nacionalnega projekta »*Rastem s knjigo SŠ 2020*«, ki ga v šolskem letu 2020/2021 že enajstič (11) izvaja Javna agencija za knjigo RS (JAK).

V decembru 2020 bodo v splošne knjižnice dostavljene izbrane knjige za dijake prvih letnikov na podlagi podatkov o številu dijakov prvih letnikov v šolskem letu 2020/2021. **Uradni začetek projekta »*Rastem s knjigo SŠ 2020*« v šolskem letu 2020/2021 je 4. januar 2020.**

Predstavitev nacionalnega projekta »Rastem s knjigo OŠ in SŠ 2020« z avtorji izbranih knjig bo potekala na eni od Strokovnih sred v pričetku leta 2021 v Mestni knjižnici Ljubljana, Knjižnici Otona Župančiča, Kersnikova 2, Ljubljana, če bo možno na lokaciji, sicer pa po spletu. Informacije o dogodku vam bomo poslali naknadno. Na spletni strani JAK pa si že sedaj lahko ogledate predstavitveni film o knjigi in avtorju.

Knjigo pisatelja **Igorja Karlovška** *Preživetje* (izbrana na Javnem ciljnem razpisu za izbor kulturnih projektov »*Rastem s knjigo OŠ in SŠ 2020*« na področju SŠ), bodo dijaki prvih letnikov prejeli ob organiziranem obisku najbližje splošne knjižnice v okviru realizacije svojega letnega delovnega načrta 2020/2021. Sodelavci iz splošnih knjižnic bodo zanje pripravili program s predstavitvijo knjižnice, knjižničnega informacijskega znanja, avtorjev izbrane knjige in knjige same.

V kolikor predvidenega obiska v splošni knjižnici ne bo možno izvesti zaradi morebitnega slabega epidemiološkega stanja v državi, se lahko poiščejo tudi alternativne rešitve izvajanja projekta »*Rastem s knjigo SŠ 2020*« (obisk splošnega knjižničarja na šoli, izvedba projekta s strani šolskega knjižničarja, itd.), za katere se dogovarjajte šole in knjižnice individualno med seboj in sproti. Pri drugih oblikah izvajanja »*Rastem s knjigo SŠ 2020*« je pomembno slediti osnovnim ciljem, tj. da je vsak dijak 1. letnika seznanjen z organizacijo splošne in šolske knjižnice ter da prejme v dar izbrano knjigo slovenskega avtorja ter knjigo tudi prebere.

Prilagam vam osnovno predstavitev izbrane knjige, predlog programa obiska in priporočene aktivnosti ob izvajanju projekta »*Rastem s knjigo SŠ 2020*« (glej prilogo **Okvirni program obiska dijakov prvih letnikov v splošni knjižnici**).

Nacionalni projekt »*Rastem s knjigo SŠ*« že vrsto let poteka v sodelovanju s predstavniki Ministrstva za kulturo, Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport, MKL, Pionirske – centra za mladinsko književnosti in knjižničarstvo, Zavoda RS za šolstvo, Združenja splošnih knjižnic, Sekcije šolskih knjižnic pri ZBDS in Društva slovenskih pisateljev.

Potek projekta lahko spremljate tudi na spletni strani JAK: www.jakrs.si/bralna-kultura/rastem-s-knjigo/.

Za dodatna pojasnila in informacije lahko pokličete Tjašo Urankar, vodjo projekta na JAK (telefon: 01 369 58 25 ali e-pošta: tjasa.urankar@jakrs.si).

V upanju na ponovno uspešno sodelovanje pri nacionalnem projektu »*Rastem s knjigo SŠ 2020*« tudi v novem šolskem letu vas lepo pozdravljamo.

Tjaša Urankar, Javna agencija za knjigo RS
Vodja nacionalnega projekta »*Rastem s knjigo*«

v sodelovanju s projektno skupino Rastem s knjigo:

Marjeta Pečarič, Ministrstvo za kulturo – MzK, Nada Požar Matijašič, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport – MIZŠ, Urad za razvoj in kakovost izobraževanja, Vesna Horžen, Združenje splošnih knjižnic, Darja Lavrenčič Vrabec, MKL, Pionirska – center za mladinsko književnost in knjižničarstvo, Romana Fekonja, Zavod RS za šolstvo.

PRILOGA:

OKVIRNI PROGRAM OBISKA DIJAKOV PRVIH LETNIKOV V SPLOŠNI KNJIŽNICI, »RASTEM S KNJIGO SŠ 2020« V ŠOLSLEM LETU 2020/2021, KAJ MI PONUJA KNJIŽNICA.

V vednost poslati:

- Marjeta Pečarič, Ministrstvo za kulturo (marjeta.pecaric@gov.si)
- Nada Požar Matijašič, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Urad za razvoj in kakovost izobraževanja (nada.pozar-matijasic@gov.si)
- Darja Lavrenčič Vrabec, Kristina Picco, MKL, Pionirska – center za mladinsko književnosti in knjižničarstvo (darja.lavrencic-vrabec@mklj.si, kristina.picco@mklj.si)
- Romana Fekonja, Eva Jurman, Zavod RS za šolstvo (Romana.Fekonja@zrss.si, Eva.Jurman@zrss.si)
- Vesna Horžen, Združenje splošnih knjižnic (vesna.horzen@zdruzenje-knjiznic.si)
- Sabina Frasn Popović, Zveza bibliotekarskih društev Slovenije in Urška Bajda, Sekcija za šolske knjižnice pri Zvezi bibliotekarskih društev Slovenije (sabina.fras-popovic@mb.sik.si, ursa.bajda@guest.arnes.si)
- Eva Kodrič Dačić, NUK, Center za razvoj knjižnic (eva.kodric-dacic@nuk.uni-lj.si)
- Nataša Konc Lorenzutti, Društvo slovenskih pisateljev, Sekcija za mladinsko književnost (natasa.konc-lorenzutti@guest.arnes.si)

PRILOGA:**OKVIRNI PROGRAM OBISKA DIJAKOV PRVIH LETNIKOV V SPLOŠNI KNJIŽNICI
»RASTEM S KNJIGO SŠ 2020« V ŠOLSLEM LETU 2020/2021
KAJ MI PONUJA KNJIŽNICA**

Spoštovani,

vabimo vas k sodelovanju v nacionalnem projektu »*Rastem s knjigo SŠ 2020*«. Tudi letos smo za vas pripravili program obiska dijakov prvih letnikov v splošnih knjižnicah oz. prilagodili program iz prejšnjih let, saj se je ta izkazal kot domišljen in uspešen.

Podrobnejši načrt izvedbe obiska prepuščamo vam – strokovnim delavcem v knjižnicah in šolah, saj imate sami veliko izkušenj in idej, predvsem pa poznate različne možnosti (strokovne, kadrovske, prostorske ...), ki jih imate na voljo za izvedbo programa.

Uspešna izvedba nacionalnega projekta »*Rastem s knjigo SŠ 2020*« je odvisna od vseh udeležencev: knjižničarji lahko z zavzetostjo in naklonjenostjo do knjižnice, do branja leposlovja in poljudnoznanstvenih del, namenjenih mladim, ter seveda z naklonjenostjo do mladih obiskovalcev knjižnice v predvidenem času mladim približate knjižnico in branje – to je izvrstna priložnost za promocijo knjižnice in za ustvarjanje zvestih obiskovalcev, ki se bodo z veseljem vračali vanjo tudi v odrasli dobi.

Dobro partnersko sodelovanje med šolo in knjižnico ter za obisk v knjižnici predhodno v šoli pripravljeni in motivirani dijaki lahko prinesejo zares uspešno izvedbo projekta »*Rastem s knjigo SŠ 2020*«.

PRIPRAVA NA OBISK KNJIŽNICE

- Izkušnje kažejo, da je najbolje, če na šolah sodelovanje v projektu »*Rastem s knjigo SŠ 2020*« in s tem dogovarjanje v splošnih knjižnicah prevzamejo šolski knjižničarji; sami dobro poznajo delovanje knjižnic, zato lahko dijake dobro pripravijo na obisk knjižnice. Projekt »*Rastem s knjigo SŠ 2020*« se lahko izvede v okviru »knjižnično informacijskih znanj«; kot povezava lahko nastopijo profesorji jezikov ali drugih predmetov, ki se zavedajo vrednosti tega projekta in s tem spodbuja bralne navade srednješolcev.
- Za vsako skupino posebej se knjižničar v splošni knjižnici in koordinator projekta »*Rastem s knjigo SŠ 2020*« na šoli (šolski knjižničar ali spremljevalec skupine) vnaprej dogovorita za program obiska v knjižnici, da bo obisk čim bolj po meri dijakov, skladen z njihovimi interesi in potrebami. Dogovor naj vključuje vnaprejšnjo pripravo dijakov na obisk v splošni knjižnici. Obisk splošne knjižnice je lahko del (celodnevne) kulturnega dne.
- V okviru projekta »*Rastem s knjigo SŠ 2020*« dijaki s spremljevalci obišejo enoto splošne knjižnice, ki je šoli najbližja oz. je najustreznejša glede na zastavljeni program obiska.

- Za obisk **priporočamo vsaj dve (2) šolski uri**. Pri pripravi obiskov nujno upoštevamo zelo različne bralne izkušnje in interese dijakov ter njihovo raven knjižničnega informacijskega znanja.

IZVEDBA PROGRAMA NA OBISKU V KNJIŽNICI

Podrobnejši načrt izvedbe obiska prepuščamo strokovnim delavcem v knjižnicah in šolah.

1. Predstavitev splošne knjižnice

Organizacija, storitve in poslovanje knjižnice, vrsta knjižnice in njen namen:

- uvodna, splošna predstavitev, ki je odvisna od tega, ali so dijaki že kdaj obiskali to splošno knjižnico; po izkušnjah preteklih let in generacij so mnogi že včlanjeni,
- članstvo (kaj potrebujemo ob vpisu, knjižnični red),
- prireditve in dejavnosti,
- uporabniški servisi,
- čitalniško gradivo.

2. Postavitev knjižničnega gradiva

Po dogovoru s šolskim knjižničarjem izberite tisto, česar dijaki še ne poznajo in bi lahko spodbudilo njihov interes za uporabo storitev splošne knjižnice:

- predstavitev vrst knjižničnega gradiva (leposlovje, stroka; monografske, serijske publikacije, tudi elektronske knjige),
- razlaga postavitve gradiva v knjižnici po UDK (Univerzalna decimalna klasifikacija) sistemu,
- osnovna predstavitev sistema COBISS; za dijake, ki to že poznajo, pa nadgradnja znanja o COBISS-u,
- iskanje gradiva (vaje),
- ureditev knjižnice → iskanje in poizvedovanje.

3. Virtualne knjižnične storitve

- BIBLOS,
- Library PressReader,
- pretočne vsebine in drugo.

4. Motivacija za branje leposlovnih in strokovnih/poučnih knjig

Po dogovoru naj šolski knjižničarji dijake vnaprej pripravijo na obisk knjižnice, v knjižnici pa izvedemo iskrivo izmenjavo mnenj, v kateri dijake potrjujemo kot bralce in poznavalce književnosti (mdr. jih vprašamo, če berejo e-knjige ali literaturo na bralnikih, kakšne so njihove izkušnje z linearnim in digitalnim branjem), obenem pa spretno izpeljemo naslednje:

- kratek pogovor o pomenu branja leposlovja in strokovnih/poučnih knjig v sodobnem informacijskem obdobju,
- povprašamo jih, koliko utegnejo ob učenju brati leposlovje, strokovne/poučne knjige in kaj radi berejo, ob razstavi knjig jim morda katero delo tudi svetujemo,

- na kratko jim predstavimo avtorja Igorja Karlovška ter njegovo ustvarjalnost – ob morebitni priložnostni razstavi njegovih del,
- predstavimo darilno knjigo *Preživetje* (z motivacijskim programom),
- ogled predstavitvenega filma »*Rastem s knjigo SŠ 2020*«, ki je dostopen na spletni strani Javne agencije za knjigo RS (www.jakrs.si, v zavihku: *Rastem s knjigo/ Videovsebine*).

5. Zaključek obiska

Razdelimo izbrano knjigo ter dijake že v knjižnici povabimo, da knjigo odprejo, nekaj jih povabimo, da preberejo naključni odlomek: jih je navdušil, motiviral za nadaljnje branje?

Zelo pomembno je, da dijaki doživijo obisk splošne knjižnice kot zanimiv in privlačen, da skupno srečanje zaključijo navdušeni nad knjigami in knjižnico, motivirani za branje.

Profesorji lahko po obisku splošne knjižnice in ob prebiranju darilne knjige na šoli izvajajo naslednje dejavnosti:

- vključitev izbrane knjige (in sorodnih knjig s seznama) na seznam za domače branje,
- z dijaki vodijo pogovore o avtorjih, ki v svojih literarnih delih tematizirajo problematiko preživetja v naravi.

Želimo vam uspešno izvedbo projekta »*Rastem s knjigo SŠ 2020*«!

Pripravile:

- mag. Darja Lavrenčič Vrabec, Mestna knjižnica Ljubljana, Pionirska – center za mladinsko književnost in knjižničarstvo,
- Kristina Picco, Mestna knjižnica Ljubljana, Pionirska – center za mladinsko književnost in knjižničarstvo,
- Ida Mlakar Črnič, Mestna knjižnica Ljubljana, Pionirska – center za mladinsko književnost in knjižničarstvo,
- Jerneja Černilogar, Mestna knjižnica Ljubljana, Pionirska – center za mladinsko književnost in knjižničarstvo,
- Veronika Vurnik Škrabec, Mestna knjižnica Ljubljana, Knjižnica Otona Župančiča,
- Tjaša Urankar, Javna agencija za knjigo RS.

PRILOGE K PROGRAMU OBISKA 1-3:

- ANOTACIJA IZBRANE KNJIGE
- O PISATELJU
- SEZNAM SORODNIH KNJIG

PRILOGA 1

ANOTACIJA IZBRANE KNJIGE

Karlovšek, Igor: **Preživetje**
Dob pri Domžalah: Miš, 2018.

Utemeljitev strokovne komisije za literarne prireditve in razvijanje bralne kulture JAK:

Pustolovska zgodba Igorja Karlovška z naslovom *Preživetje* privlačno in živopisno, s posluhom za samodokazovalske vzgibe in ključevalne reakcije odraščajočega fanta govori o drznem podvigu šestnajstletnega nekdanjega vrhunjskega športnika (ki je moral zaradi prometne nesreče opustiti tekmovalno smučanje), ki si želi pred očetom (in nemara še bolj pred samim seboj) dokazati, da je kljub telesnemu hendikepu kos vsakršni telesni in psihični preizkušnji. Odloči se, da bo mesec dni preživel sam v gozdu, brez civilizacijskih pripomočkov in orodij, hraneč se le s tem, kar mu bo uspelo nabrati ali upleniti v naravi. Pripoved o vsakršnih telesnih in duševnih preizkušnjah v spopadu z neprijaznim in neznanim gozdnim okoljem, polnim divjih prašičev in medvedov, o iznajdljivosti, pogumu in vztrajnosti mladega Robinzona proti koncu preraste v napeto kriminalko, ko v zgodbo vdreta zlikovca, ki sta po naročilu nekega gospodarskega kriminalca ugrabila dvanajstletno deklico, da bi od staršev izsilila materialne koristi. Po napetem lovu ugrabiteljev za bežečima otrokoma, v katerega se nazadnje vmešajo tudi policija, fantov oče in gorski reševalci, se zgodba kajpak dramatično, a vendarle srečno razplete, dekle je vrnjeno staršem, zlikovca romata za zapahe, pogumni goloroki bojevniki z naravnimi elementi, tolovajema in lastnimi dvomi in strahovi pa dobi ultimativno potrdilo, da je/bo kos sleherni preizkušnji, ki mu jo je doslej in mu jo bo še kdaj kasneje pripravilo življenje.

Knjiga je dovolj napeta in slikovita pustolovska štorija, z nekaj olepševalnimi nanosi, idealiziranimi podobami mladega junaka in naravnega okolja Kočevskih gozdov, pa npravstveno spodbudniškimi namigi, napisana večje, v jasnem in klenem jeziku, z dobro razvidnim dramaturškim lokom in stopnjujočo gradnjo suspenza, primerna za vzbujanje žeje po branju odraščajočih mladostnikov. Karlovškov jezik odlikujejo jasnost, živopisen nabor besed in napeta gradnja fabule.

Igor Karlovšek se je že uveljavil kot pisec uspešnih kriminalk za odrasle, v zadnjem času pa vse več piše tudi za mladino. Tudi na tem področju kaže velik posluh za gradnjo napete zgodbe, oblikovanje psihološko poglobljenih karakterjev in občutek za jezikovno svežino in bližino govorici najstnikov.

Usmeritev ZRSS:

Napeto zapisana pustolovsko-kriminalna zgodba, ki bralca kar preseli na kraj dogajanja zgodbe, v gozd. Bralec se zlahka vživi v mladostnika in njegovo opisano zgodbo, ob tem pa ima možnost, da že sam ob branju išče rešitve za izzive, ki se postavljajo v zgodbi. Zagotovo knjiga ponuja veliko izhodišč za pogovore in za medpredmetne povezave, vsekakor pa je motivacija za branje v prostem času.

Ker je bil ta naslov (Preživetje) v letu 2019 izbran tudi za Cankarjevo tekmovanje, so kolegice že opravile del naloge in so vam lahko v pomoč tudi njihove usmeritve in priporočila na tej povezavi:

https://www.zrss.si/zrss/wp-content/uploads/priporocila_3-vio_8r_9r_20192020.pdf

PRILOGA 2

O PISATELJU

IGOR KARLOVŠEK

Igor Karlovšek je slovenski pisatelj, scenarist in odvetnik. Rodil se je 9. decembra 1958 v Celju. Dijaška leta je preživel na 1. gimnaziji v Celju, diplomiral in magistriral pa je na Pravni fakulteti v Ljubljani.

V gimnaziji je objavljala kratko prozo, v naslednjih letih pa se je podpisal pod več romanov za odrasle in mladino. V ospredju njegovih del (npr. v Bahamskem dokumentu, Sodišču, Odvetniku, Klanu, Rodoljubu ...) so družbeno aktualne vsebine, zlasti odkloni in kazniva dejanja, ki jih spoznava v vsakodnevni odvetniški praksi. Motiv za pisanje romana je torej največkrat racionalne narave: v pereč družbeni problem je postavljena zanimiva zgodba romanesknega junaka. Brez napete zgodbe torej ni Karlovškovega romana. Je tudi eden vidnejših piscev filmskih in televizijskih scenarijev. V romanih za mladino (Mojca, Matej, Teci!, Ognjeno pleme: Pobeg, V ujetništvu, ...) pa obravnava probleme odraščajoče generacije.

Za svoje pisanje je dvakrat prejel nagrado večernica, prvič za delo *Gimnazijec*, drugič pa za delo *Preživetje*.

Avtor fotografije: Timotej Vrtnik

Nagrade in nominacije

2004 Nagrada večernica za knjigo *Gimnazijec*.

2018 Nagrada večernica za knjigo *Preživetje*.

2019 Nominacija za nagrado večernica za knjigo *Pobeg*.

2019 Znak zlata hruška za deli *Ognjeno pleme. [1], Pobeg* ter *Ognjeno pleme. [2], V ujetništvu*.

Viri:

<https://www.domacebranje.com/avtor/igor-karlovsek/> (zadnji dostop 17.11.2020)

<http://www2.arnes.si/~sspvkant/karlov/avtor.html> (zadnji dostop 17.11.2020)

<https://www.mladinska.com/avtorji/igor-karlovsek> (zadnji dostop 17.11.2020)

IGOR KARLOVŠEK IN NJEGOVA MLADINSKA LITERARNA USTVARJALNOST

2004 *Gimnazijec*. Mladinska knjiga. Ponatis: 2005, 2006 (Društvo Bralna značka Slovenije – ZPMS).

2007 *Mojca*. Mladinska knjiga.

2011 *Matej*. Mladinska knjiga.

2016 *Teci!*. Miš.

2018 *Preživetje*. Miš. Ponatis: 2019, 2020.

2019 *Ognjeno pleme. [1], Pobeg*. Miš. Ponatis: 2020.

2019 *Ognjeno pleme. [2], V ujetništvu*. Miš.

2020 *Ognjeno pleme. [3], Zmage in porazi*. Miš.

2020 *Na svidenje, Lara*. Miš.

PRILOGA 3

SEZNAM SORODNIH KNJIG

Seznam dopolnite po svoji presoji! V pomoč vam je lahko izbor kakovostnih mladinskih knjig (»zlate hruške«, »zelo dobre izdaje« in »dobre izdaje«), ki ga najdete v **Priročnikih za branje kakovostnih mladinskih knjig** (Projekt sofinancira Javna agencija za knjigo RS). Letošnji Priročnik (Pregled knjižne produkcije za mladino iz leta 2019) z naslovom **O črtah in luknjah** je izšel v novembru 2020. Izdajatelj je Mestna knjižnica Ljubljana, Pionirska – center za mladinsko književnost in knjižničarstvo. Naročiti ga je mogoče na e-naslovu pionirska@mklj.si, po telefonu: 01 308 51 61 ali preko spletnega obrazca: <https://www.mklj.si/prirocnik/item/14532#.X8d7Vc1KiUk>.

Priročniki za branje kakovostnih mladinskih knjig iz prejšnjih let so dostopni na spletni strani:
<http://www.mklj.si/index.php/prirocnik/item/451>.

LEPOSLOVNE KNJIGE S TEMATIKO PREŽIVETJA V NARAVI (KRATEK IZBOR)

V kratek izbor, ki je namenjen bralcem z različno bralno zmogljivostjo in različnimi bralnimi zanimanji, smo odbrali leposlovna knjižna dela, ki na različne načine tematizirajo preživetje v naravi.

CREECH, Sharon: **Pustolovka**. Ilustr. David Diaz. Prev. Ana Ambrož Strle. Izola: Grlica, 2020

ČATER, Dušan: **Pojdi z mano**. Spr. beseda Gorazd Trušnovec. Novo mesto: Goga, 2008 (Zbirka Lunapark. Gugalnica)

HILL, David: **Korak pred plameni**. Prev. Andrea Švab. Dob pri Domžalah: Miš, 2008 (Zbirka Z(o)renja)

JOSEPH, Vivienne: **Ta tanka črta**. Prev. Vida Vrečar. Dob pri Domžalah: Miš, 2003 (Zbirka Z(o)renja)

MARTEL, Yann: **Pijevo življenje: roman**. Ilustr. Tomislav Torjanac. Prev. Luka Senica. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2009

MCCAUGHREAN, Geraldine: **Bela tema**. Prev. Tanja Njivar. Dob pri Domžalah: Miš, 2008 (Zbirka Z(o)renja+)

SEDGWICK, Marcus: **Revolver**. Prev. Franjo Jamnik. Dob pri Domžalah: Miš, 2012 (Zbirka Kriki)

SEPETYS, Ruta: **V morju zrnce soli**. Prev. Ana Ugrinović. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2019 (Zbirka Odisej)

ŠINIGOJ, Damijan: **Kjer veter spi**. Dob: Miš, 2020 (Zbirka Srečanja)